

[Hans Schmidt.]

vil komme til at ligne østens. I forvejen er det jo sådan, at den voksende levestandard i vesten fører ud i kollektivet, og at kollektivet i østen fører til en højere levestandard.

Denne udvikling vil forceres yderligere ved et andet forhold. Den højtærede statsminister nævner nedrustningsspørgsmålet og forhandlingerne herom i Genève på højeste plan. Man skulle synes, at der måtte være en reel mulighed for, at dette spørgsmål kan fremmes og nedrustning opnås. Det må være åbenbart for alle, at en ny storkrig ikke kan være midlet til at underlægge sig verden og heller ikke midlet til at vinde en ideologisk sejr. Men når nedrustningen er blevet en kendsgerning — hvad man under alle omstændigheder må håbe vil ske — så er ikke dermed alt såre godt, snarere tværtimod. Den hidtidige svævetilstand i kræfternes spil vil så blive afløst af en kraftudfoldelse på andre områder end de militære og propagandistiske.

De enorme midler, de milliarder af dollars og endnu flere rubler og al den energi af menneskelig og materiel art, som står bagved, og som nu opsluges af rustningerne, vil blive frigjort — men til hvad?

Den dirigerede, ultraplanøkonomiske samfundsorden vil da lettere og hurtigere være i stand til at omforme produktionen fra krigsmateriel til konsumgoder, end de vestlige liberale demokratier vil formå det — når de skal vedblive at være liberale.

Derfor vil man kunne sige, at under krigen viste de vestlige demokratier sig meget vel at være i stand til hurtigt at omstille produktionen den anden vej, fra konsumgoder til krigsmateriel. Men det afgørende for vore betragtninger her og med henblik på de europæiske integrationsplaner er jo dette, at da måtte der tages metoder i anvendelse, som havde stor lighed med modpartens. Spørgsmålet er da dette, om og hvorvidt en lignende proces bliver nødvendig nu på det civile område, det økonomiske og politiske område, nationalt og europæisk, når udviklingen igen går den modsatte vej: fra produktionen af krigsmateriel til produktion af konsumgoder, fra oprustning til nedrustning. Jeg tror, at spørgsmålet må besvares bekræftende.

Ministerpræsident Khrustjjevs nylige påpegning af — det var i Amerika, han gjorde det — at det kommunistisk-bolschevistiske samfundssystem vil vise sig det liberal-kapitalistiske samfundssystem overlegen, må der — anvendt på denne specielle situation — vist ikke tages for let på.

For det første skal vi ikke være sikre på, at Sovjet ikke med tiden — når nedrustning opnås — og netop ved hjælp af sit system vil være i stand til at forcere den tekniske udvikling og ved teknikens hjælp både at forkorte arbejdstiden og producere flere varer i endnu højere grad, end de vestlige demokratier formår det. I denne henseende er måneraketterne langt mere et mene tekel end militært set.

For det andet kan et totalitært system også bruge den civile produktion til at angribe med og gennem økonomisk ekspansion og infiltration at skabe forvirring på markederne. Mulighederne herfor stiger proportionalt med handelssamkvemets omfang og med graden af markedernes liberalisering. Virkningen på det meget ømfindtlige liberale prisleje vil blive pristald med nedgang i den hjemlige produktion og arbejdsløshed. Dermed vil så jordbunden for en politisk ekspansion og infiltration være skabt. Det vil vesten selvfølgelig ikke tillade, men ved at træffe forholdsregler herimod ændres også vor samfundsstruktur, eller sagt på en anden måde: vestens samfundsorden, den måde, hvorpå de europæiske stater ordner deres indbyrdes forhold, bliver afgørende for alles eksistens i et kristeligt-demokratisk samfund. Det skal jeg senere vende tilbage til og først nævne et andet betydende forhold.

Hvis vi om få år skulle stå i den situation, at Sovjets materielle standard står lige med eller overgår vor vestlige standard, da er der nogen, som vil mene, at grundlaget for en varig fred vil være lagt, for så vil systemet ikke kunne spille nogen afgørende rolle. De spørger: hvor er forskellen, og hvor er faren? Og hvad med friheden? Den store produktion har kunnet opnås uden den umiddelbare frihed til at virke til egen fordel, til at høste frugten af eget arbejde umiddelbart. Det er bevist, ellers var der ikke grundlag for hverken kold eller varm krig. Men når denne individuelle frihed til materielt virke kan erstattes af